

שחקנים

מעולם הקולנוע

אל העולם הבא

הם נפטרים אחד אחד. וכל פעם שזה קורה — כואב הלב מחדש. אצל הקשישים זה היה צפוי. אצל הצעירים זה בא בהפתעה. אבל בכל מקרה — צר לך.

דיים * מארגארט ראתרפורד. גב' מאר-פל הנצחית. אחת השחקניות הגדולות של הבמה הבריטית במאה העשרים. בשבוע שעבר מלאו לה 80. אבל היא כבר לא חגגה אותה. כל המרץ, הכוחות והיוזמה — עזבו אותה על ערש-דווי. רק חוש-ההור מור נשאר, אבל לא היה מי שיצחק. כי כולם ידעו שהיא גוססת, וזה היה עצוב.

עצובים מאוד היו גם ידידיו של הבמאי האמריקני פראנק טאשלין (59). שנפטר בהוליבוד. טאשלין היה זה שהוריד את דורים דיי מן המסך ביוון שאולה: הסרט טים המצחיקים שביים עבורה בכישרון

דיים ראתרפורד גברת מארפל הנצחית

ר.ב. היו נחות-דרגה ("הסירה בעלת תחתית הזכוכית"). המבקרים הרגו את אותו תמיד. משום שהפריע לכשרונו הקומי של ג'רי לואיס למצוא פורקן אבסורדי ומטורף.

ובכל זאת — הוא היה מלך הגאגים והסלאפסטיק של שנות החמישים והשישים. אצלו מירדף היה מירדף, צחוק היה צחוק, אבל עכשיו כבר לא יהיה מי שיצחק. כי מעט מאוד במאים יש להם את החוש לסוג הקומדיות המשגעות, בנוסח מקי סאנט. טאשלין היה אחד מהם, אבל עכשיו הוא מת. מהתקפת-לב.

יותר צעיר ממנו היה דן בלוקר. בן 43. הוא היה רחב וגדול, והרשים את כל אמריקה. אירוניה ואוסטרליה — ובכל מקום בו הוצגה הסידרה הפופולארית בונאנונה. הוא היה הוס קארטרייט במשך 14 שנה והפך לו ליתול. עכשיו הכסף כבר לא יעזור לו יותר.

עוד יותר צעיר היה סטיב אינהאט. הוא נפטר בגיל 37. הוא הספיק לביים הרבה סרטים, כי לפני כן היה שחקן ועשה הרבה תפקידים של הגנב הרע והקשוח. הסרט החשוב ביותר שסטיב עשה, נקרא השור המסוכן, והוא יצא בימים אלה אל המסכים בניירורק. הביקורת לא אהבה את הסרט וקטלה אותו. כנראה שאצל מבקרים לא מקובל, שלא מדברים רע על אדם שנפח את גישתו. סטיב אינהאט עשה את זה באמצע פסטיבל קאן. מהתיקפת-לב.

זוכרים את הסרט הבלתי-נשכח האדמה הטובה? ביים אותו סידני פראנקלין. גם הוא נפטר בשבוע שעבר. הוא היה הקשוי בחבורה. בן 80. בתחילת הקאריירה — שיחק בסרטים של דויד וורק גריפית. בשיא הקאריירה — זכה באוסקר על הפקת גברת מיניבר הנפלאה (1942). בסוף הקאריירה — שכב זמן רב מחוסר-הכרה, עד מותו לפני שבוע, בסאנטה מוניקה. הוא באמת כבר היה זקן.

התואר הנשי המקביל ל"סר" הגברי.

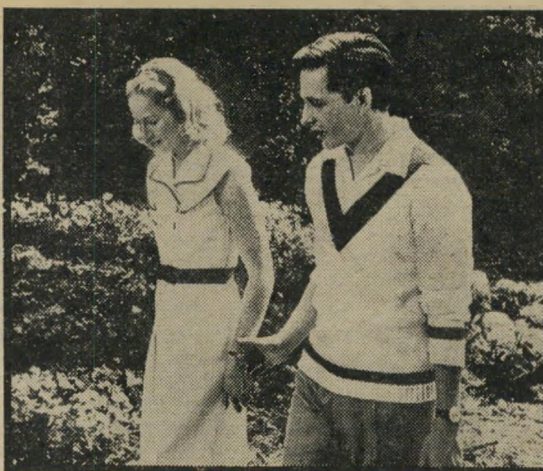

גן הבאושים

הגן של פינצי קונטיני (גורדון, תל-אביב, איטליה) — מה שקרה ל"גן של פינצי קונטיני", קורה בדרך-כלל לעיבוד בלתי-זהיר של יצירת-מופת של הקולנוע. אם לא היתה זו יצירה גדולה — ספק אם למישהו היה איכפת. אבל כשנוטלים את הרומאן של ג'ורג'ו בסאני, שהוא מלא כאב, עוצמה והתרפקות על גאוותה ועושרה של יהדות פרארה באיטליה; תיאור מרטיט של הדיקאונט המנטאלי, כאשר שואת מלחמת העולם השנייה משלימה, פיזית, את הכחדתם של יהודי פרארה; כשנוטלים את סיפור האהבה בין הנער הבורגני והנערה האריסטוקרטית ומעמידים אותו במרכז הסרט, מתעלמים מכל ההקשר עליו מובאת הנימה הרומאנית — הרי שבאמת קשה לקבל את הסרט של ויטוריו דה-סיקה.

דה-סיקה הפסיק מזמן להיות הניאו-ריאליסט המצוי, אם כי הוא עדיין רצוי מאוד בכל פינה בעולם. ב"גן של פינצי קונטיני" הוא חוזר על התיאור המלודרמאטי-רומאנטי שהעניק למיספר סרטים לפני כן ("הנאהבים", "החמניה"). תיאור זה כולו פיוט, רוך, נשמה — המורכבים בעיקר בעזרת צילומים מקסימים של אניו גארנירי ומסיקה בנוסח שופן, שכתב מנואל דה-סיקה — אך ללא אהבה.

אבל דבר לא נעזר בפיתוח הדמויות: באשמת התסריט, שנכתב ועובד מיספר פעמים על-ידי מיספר תסריטאים, ושבסאני התכחש אליו בתרועות חוצרה — נשאר אים הגיבורים מיקול (דומיניק סאנדה), אחיה אלברטו (הלמוט ברגר) וג'ורג'ו (לינו קאפוליצ'יו) חיוורים, ערפי-ליים ושטוחים כנייר לבן. זוהי הסיבה גם מדוע אף אחד משלושת השחקנים המוכשרים הללו לא הצליח להתרומם מעל לדרגת מישחק כמו-חובבנית.

סאנדה וקאפוליצ'יו: איפה הקשר?

לכן, גם אם נוותר לעיבוד המסורס שנעשה לסיפורו של בסאני, הרי שגם את סיפור האהבה נוסח יהדות פרארה, קשה לקבל: הדמויות זרות, רחוקות, לא נוגעות לנו כלל. למרות ה"טאץ' היהודי של הסרט, הוא מתנהל ברובו על מיימנות מרדימים, להוציא את הסצינה האחרונה, שבה מובלים היהודים אל מחנות-ההסגר, ותחנתם הראשונה היא בית-הספר בו למדו פעם מיקול וג'ורג'ו. דה-סיקה חובש כאן בבת-אחת את כתר הפאר שלו: זוהי סצינה מזעזעת, בנויה על-פי כללי הניאו-ריאליזם בדק-דקנות מרובה, כשלהרגשה הפאטטית שלנו כיהודים מוסיף ה"קדיש" המר והצובט את הלב. זוהי סצינה שלא תישכח מזכונכם זמן רב, ותישאר הפרח היפהפה היחיד בין הקורצים, הדרדרים והבאושים שצימח ה"גן של פינצי קונטיני".

אהבה שהתייבשה

החתול (בנייהודה, תל-אביב, צרפת) — שיהיה ברור מראש: ההמלצה על הסרט אינה נובעת ממיבנהו או מתוכנו. היא נובעת אך ורק מכוחם של זוג שחקני-ענק, החוזרים ב"טרומף" מרשים ומהמם, בסרט עצוב ונוגה: ז'אן גאבן וסימון סיניורה. "החתול" מבוסס על סיפורו של ז'ורז' סימנון, והוא אינו עוד רומן בלשי, כפי שסברו רבים שצאו על קופות הקולנוע — והתאכזבו. זהו סיפור אינטימי, מופנם, שקט מחוץ — אך סוער מבפנים. סיפור על אהבה שחלפה ואי-ננה עוד. אהבה שהתייבשה והצטמקה לאיטה במשך שנים, ומותירה את שני בני-הזוג הזקנים בבדידות נוראה. ז'אן גאבן, פועל בבית-חרושת לשעבר ועתה בפנסיה, מנסה להימלט מן הבדידות באמצעות חתול-רחוב שהוא מאמץ. הדבר אינו לרוחה של סימון סיניורה, החושבת שאהבת החתול גוזלת את אהבתה. סיניורה משכיחה את עצביה המרוטים בשתייה. היא חולת-לב והשתייה מסכנת את חייה, אבל הגיל עשה את שלו. היא אינה עוד לוליינית קירקס מפורסמת, שנפלה ונשארה נכה לכל חייה. היא אשה רגנית, רוטנת, מעצבנת — ובשל כך גם רחוקה, מנוכרת כלשהו, זרה ולא אחודה. זה לא מפריע לה להפגין מישחק מעולה. אבל במרכז עומד ז'אן גאבן. אריה אדיר, שלעומתו נראים כל כוכבי צרפת כאווזים מכרכרים. הוא ממעיט לדבר. אבל כל מבט, כל זיק, כל תנועה קלה בפניו — מדברת יותר משלושים רפליקות.

גאבן וסיניורה: במקום אשה, חתול

זכו התפקיד הטוב ביותר שהיה לגאבן בעשרים השנים האחרונות. הבימוי של פייר גארנייה-דפר הוא שקט, בעל קצב איטי, כשהוא מדקדק בפרטי-פרטים בכל הנוגע לצד האנושי-אישי שבפרשת יחסי גאבן-סיניורה. כל מי שרוצה לראות איך הוא עלול להיראות בגיל שישים — שילך ויראה את הסרט. כל מי שרוצה להתרועע מעל מישחק מרשים ואדיר בעוצמתו ובכאבו — שירוך מהר אל אולם הקולנוע, לפני שהסרט ירד. הבל שתחמיצו.

תדריך

תל-אביב

* כולם היו בניו (אגנב, ארצות הברית) — פול ניומן כיום מלודרמה משה פחתית על-פי סיפורו של קן קייזי. לפני מים תחושה נפלאה. בימיו מכון וסלקטרי ב.י. מישחק מצויין של פול ניומן. הנרי פונדה. ריצ'ארד ג'קל ולי רמיק. * היהלום הלוהט (תל-אביב, ארצות-הברית) — מירדפון אחרי יהלום יקר שהלך לאיבוד באמצע השוד. הומברט טוב. בימיו מבריק בעל פטר ייטס (בולג'יט). עם רוברט ראפורד וג'ורג' סיגל. זירו מוסטאל. רע ותיאטרלי. * החתול בעד תשע הזנבות (צרפת, איטליה) — בל תיגררו אחר הבלות

משטה זו. סרט מתח (?) עקר ומשעמם להחריד.

*** הקונפורמיסט (תכלת, איטליה) — קייט פסיכולוגי משומש כ"בסיס לפעילות פוליטית פאשיסטית. ביי מוי מבריק. עשיר, מגוון ומורכב של ברנארדו ברטולוצ'י. הגאון האיטלקי התורן שהתמסד. מישחק מרשים של ז'אן סטפאניה סנדארלי. אסור להחמיץ!

חיפה *** הארי המזוהם (מירון, ארצות-הברית) — סרט אלים ואכזרי, על לכיז' דת רוצח מסוכן. בימיו וירטואוזי. מעמיד בסימן שאלה כמה מחוקי היסוד של אר-

צות-הברית. הסרט הטוב ביותר של קלינט איסטוד.

ירושלים

*** רציחות קטנות (ירושלים, ארצות-הברית) — סאטירה מעוותת וקיי צוננית, עם דמויות שהן קאריקאטורה של משרטטת את אימי החברה האמריקנית. האוכלת את יושביה. הסרט הטוב ביותר של אליוט גולד. בימיו קורקטי של אלן ארקין. * ד"ר ז'יוואגו (סמדר, ארצות-הברית) — פאתוס ופיוט, רומאנטיקה ומרי חב. בערבוביה נפלאה של צליל וצבע. על פי הרומן המפורסם של פאסטורנאק. בימיו: דוד לין.